

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 475/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Tatianou Polkovou, Na Priekope 174/13, Žilina, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júla 2018 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], a [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátkou JUDr. Tatianou Polkovou, Na Priekope 174/13, Žilina, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018.

2. Z obsahu podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva: *„Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 08.02.2017, č. k. I.ÚS 629/2016-24 rozhodol, že základné právo [REDAKČIA] a [REDAKČIA] zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené a uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/ 215/2016-157 z 22.06.2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení nálezu ústavný súd zaujal právne stanovisko k rozhodovaniu súdov v predmetnej veci sťažovateľiek.*

Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 6Co/90/2017-170 z 30.05.2017 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie (Okresný súd Bratislava II, č. k. 67C/41/2015-133 z 15.03.2016) a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie v časti napadnutej odvolaním sťažovateľiek.

Pri nezmenenom skutkovom a právnom stave oproti pôvodným rozhodnutiam Okresný súd Bratislava II uznesením č. k. 67C/41/2014-173 zo 17.01.2018 znovu rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil v podstate tým, že sa v konaní vyskytli dôvody hodné osobitého zreteľa, pre ktoré žalovaným nárok na náhradu trov konania nepriznal. K tomuto treba poznamenať, že súd prvej inštancie v bodoch 17 a 18

v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza nepravdivé fakty a spája bez relevantných dôvodov postavenie sťažovateľiek v spore s konaním tretej osoby.

Na odvolanie sťažovateľiek Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 6Co/76/2018-181 z 28.03.2018 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 30.04.2018.“

3. V sťažnosti sa ďalej uvádza: „*Krajský súd nereagoval na argumenty sťažovateľiek, ktorými odôvodnili odvolanie zo 07.02.2018 a nezaoberal sa konkrétnymi okolnosťami veci z hľadiska skutkového a právneho stavu, ale len vo všeobecnosti rozoberá ustanovenie § 42a Obč. zák.*

Odvolací súd (ale i súd prvej inštancie) sa vôbec nezaoberal dôvodnosťou podanej žaloby z hľadiska hmotného práva, napriek tomu, že táto povinnosť všeobecným súdom v predmetnej veci vyplýva z nálezu Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 629/2016-24 z 08.02.2017. Táto povinnosť odvolaciemu súdu (ale aj súdu prvej inštancie) vyplýva z bodov 12/ a 13/ odôvodnenia označeného nálezu...

Sťažovateľky znovu zdôrazňujú, že o žiadnych záväzkoch predávajúceho (M. Nádaši) v čase uzatvárania kúpnej zmluvy 23.09.2011 nemali vedomosť, pričom až z obsahu samotnej žaloby, takmer 2 roky po podpísaní kúpnopredajnej zmluvy, sa dozvedeli o existencii záväzku predávajúceho, ktorý ale vznikol až po podpísaní zmluvy. Už len z týchto skutkových okolností je zrejmé, že žaloba z hľadiska hmotného práva nemohla mať reálnu nádej na úspech. Samotnú žalobu potom treba považovať za šikanózne uplatňovanie práva o to viac, že žalobkyňa bola zastúpená osobou s právnickým vzdelaním, ktorému muselo byť zrejmé, vzhľadom na okolnosti prípadu, že žaloba je bez reálnej šance na úspech...”

4. Podľa názoru sťažovateľiek „*Odvolací súd (ale i súd prvej inštancie) v rozpore s právnym názorom vysloveným ústavným súdom v označenom náleze neskúmal dôvodnosť žaloby z hľadiska hmotného práva a preto sťažovateľky zdôrazňujú, že ten, kto v dobe, kedy bol urobený napadnutý právny úkon, ešte nemal pohľadávku voči dlžníkovi, nemôže sa*

úspešne domáhať odporovania k tomuto úkonu. (Ro NS ČR, 22. 01.2002, 21 Cdo/549/2001)...

Všeobecne úvahy odvolacieho súdu o ustanovení § 42a Obč. zák. nemajú oporu v skutkových okolnostiach veci. Odvolací súd pri svojich hmotnoprávných úvahách opomenul, že na skutkové okolnosti veci sa mohlo vzťahovať len ustanovenie § 42a ods. 2 Obč. zák. Odporovať možno právnomu úkonu dlžníka urobenému v rozhodnej dobe s úmyslom ukrátiť veriteľa, pokiaľ tento úmysel musel byť druhej strane známy. Ten, kto právnomu úkonu odporuje, musí preukázať (na ňom je dôkazné bremeno) úmysel dlžníka a tiež, že druhá strana (žalovaný) o dlžníkovom úmysle ukrátiť veriteľa vedela, resp. o ňom nevedela len v dôsledku svojej nedbanlivosti. Úmyslom dlžníka ukrátiť veriteľa treba rozumieť úmysel priamy. Vedomosť druhej strany musela existovať v čase urobenia odporovateľného právneho úkonu.

Je úplne nesporné zo skutkových okolností žaloby, že sťažovateľky nemohli mať žiadnu vedomosť o úmysle predávajúceho ukrátiť jeho veriteľa, keď zmluvu uzatvorili 2 roky pred tým ako záväzok predávajúceho vôbec vznikol. Tvrdenie odvolacieho súdu, podľa ktorého v súdnom konaní, v ktorom bol predávajúci v procesnom postavení žalobcu, očakával vznik svojej povinnosti hrať žalovanej trovy konania treba považovať za absurdné, pretože dlžník sa predsa nesúdil a nepodával žalobu s úmyslom súdny spor prehrať a očakávať tak platenie trov.“.

5. Sťažovateľky zastávajú názor, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí nezaoberal všetkými ich tvrdeniami a argumentmi, a preto napadnuté rozhodnutie považujú za nepreskúmateľné a zjavne neodôvodnené. V dôsledku toho došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V sťažnosti sa ďalej uvádza: „Sťažovateľky neporušili žiadnu právnu normu, boli bezdôvodne zatahnuté do súdneho sporu a preto výklad ust. § 257 CSP odvolacím súdom (ale i súdom prvej inštancie) je hrubo arbitrárny, popierajúci zmysel a podstatu uvedenej právnej normy, nespravodlivý a v konečnom dôsledku trestajúci sťažovateľky ako účastníčky konania.“

6. Sťažovateľky v petite podanej sťažnosti navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1/ Základné právo [REDAKČIA] a [REDAKČIA] [REDAKČIA] priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/76/2018-181 z 28.03.2018 porušené bolo.

2/ Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/76/2018-181 z 28.03.2018 zrušuje a prikazuje Krajskému súdu v Bratislave vo veci znova konať a rozhodnúť.

3/ [REDAKČIA] a [REDAKČIA] priznáva finančné zadosťučinenie každej vo výške 3.000,- eur, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný im zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4/ Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] [REDAKČIA] trovy právneho zastúpenia na účet právnej zástupkyne JUDr. Tatiany Polkovej [REDAKČIA] [REDAKČIA] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Sťažovateľky v sťažnosti uviedli, že k porušeniu ich označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018.

12. Ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane uvádza, že k úlohám právneho štátu patrí aj vytvorenie právnych a faktických garancií na uplatňovanie a ochranu základných práv a slobôd ich nositeľov, t. j. fyzických osôb a právnických osôb. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní, ktoré sú dostupné bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky základných práv a slobôd. Existenciou takýchto konaní sa však nevyčerpávajú ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv

a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu takých procesných postupov. Ústavný súd z tohto hľadiska osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa v konaní a rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

16. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

17. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

18. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

19. Aj ESLP vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že sudy majú povinnosť odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno to chápať tak, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

20. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

21. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

22. Sťažovateľky v sťažnosti predovšetkým namietajú, že krajský súd napadnuté rozhodnutie neodôvodnil dostatočným spôsobom a nezaoberal sa všetkými ich námietkami uvedenými v odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný

súd“) č. k. 67 C 41/2015-173 zo 17. januára 2018. Podľa názoru sťažovateľiek krajský súd rozhodol arbitrárne a jeho závery nemajú oporu v zistených skutočnostiach. V dôsledku toho malo dôjsť podľa sťažovateľiek k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018 krajský súd uviedol:

«... 10. Na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že medzi žalobcom a žalovanými neexistoval priamy hmotnoprávny vzťah, keďže predmetom tohto konania bolo určenie neúčinnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy), uzavretého medzi dlžníkom žalobcu a žalovanými. V tomto prípade, teda nešlo o vzťah, z ktorého by žalovaným vznikla priama povinnosť plniť žalobcovi, ale o vzťah dlžníka žalobcu a žalovaných, iba medzi ktorými existoval hmotnoprávny vzťah, ktorého neúčinnosti sa žalobca dovoľoval. Z týchto dôvodov potom súd prvej inštancie správne vyvodil, že nebolo možné späťvzatie žaloby odôvodňovať správaním žalovaných, nakoľko tieto v konaní nevykonali žiaden úkon odôvodňujúci nutnosť späťvzatia žaloby žalobcom. Keďže potom nebolo možné späťvzatie žaloby pričítať správaniu žalovaných, súd prvej inštancie správne konštatoval, že z procesného hľadiska zaviniť zastavenie konania žalobca a preto podľa § 256 ods. 1 C.s.p. žalovaným vznikol nárok na náhradu trov konania. K tomuto však odvolací súd súčasne dodáva, že podstatou sporu o určenie neúčinnosti právneho úkonu je to, že sa žalobou odporuje právnemu úkonu vykonanému medzi dlžníkom žalobcu a treťou osobou (samotný dlžník žalobcu nie je v takomto spore pasívne vecne legitimovaným subjektom), ktorý ukracuje vymáhateľnú pohľadávku veriteľa (žalobcu). Je tak zrejmé, že tu medzi žalobcom a žalovanými ani nemohol vzniknúť hmotnoprávny vzťah, z ktorého by žalovaným voči žalobcovi vznikla priama povinnosť mu plniť. Práve naopak, podstatou takéhoto sporu je preukázanie existencie hmotnoprávneho vzťahu medzi žalovanými a dlžníkom žalobcu, čo v konaní preukázané bolo kúpnu zmluvou zo dňa 23. 9. 2011. Ďalším predpokladom pre podanie takejto žaloby bola existencia vymáhateľnej pohľadávky žalobcu voči dlžníkovi, ktorý s treťou osobou uzavrel odporovaný právny úkon. Aj táto požiadavka splnená bola, keďže

dlžník žalobcu (m. Nadáši) bol povinný žalobcovi zaplatiť trovy konania priznané mu na základe právoplatného rozsudku Okresného súdu Bratislava II č. k. 45 C/58/2008-829. Rovnako nebolo sporné (z potvrdenia súdneho exekútora), že dlžník žalobcu nedisponoval žiadnym iným majetkom, ktorý by bol postihnuteľný v exekúcii pri vymáhaní tejto pohľadávky, s tým, že bolo zistené, že dlžník žalobcu previedol svoj majetok spomínanou kúpnu zmluvou na žalované. Nakoľko však následne (v priebehu tohto súdneho konania) došlo k úhrade vymáhateľnej pohľadávky žalobcu (je irelevantné, či samotným dlžníkom alebo jeho právnou zástupkyňou, ktorá je matkou žalovaných), čím odpadol základný predpoklad vedenia sporu o neúčinnosť právneho úkonu (t. j. existencia vymáhateľnej pohľadávky), žalobca nemohol v konaní pokračovať a bolo je procesnou zodpovednosťou zobrať takúto žalobu späť. Žalobca tento dôvod späťvzatia žaloby aj tvrdil. Ak potom (s poukazom na závery Ústavného súdu SR v jeho náleze sp. zn. I. ÚS 629/2016-24) bolo pri skúmaní procesnej zodpovednosti zavinenia zastavenia konania (tu odvolací súd dodáva, že ust. § 256 ods. 1 C.s.p. výslovne upravuje, že musí ísť o procesnú (nie hmotnoprávnu) zodpovednosť zavinenia zastavenia konania) potrebné vychádzať z neexistencie hmotnoprávneho vzťahu medzi žalobcom a žalovanými, z ktorého by žalovaným mala vzniknúť priama právna povinnosť žalobcovi plniť (a teda nezohľadňovať charakter takéhoto sporu - teda, že tu taký hmotnoprávny vzťah ani vzniknúť nemohol a nezohľadňovať dôvody, ktoré viedli žalobcu k späťvzatiu žaloby), o to viac bolo potrebné potom tieto skutočnosti v posudzovanom prípade zohľadniť pri aplikácii ust. § 257 C.s.p. Inými slovami, ak vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, bolo potrebné procesné zavinenie zastavenia konania pripísať žalobcovi, bolo i súčasne potrebné zohľadniť tieto skutočnosti aplikáciou ust. § 257 C.s.p. pri rozhodovaní o trovách konania. Správne preto postupoval súd prvej inštancie keď žalovaným, ktorým inak vznikol nárok na náhradu trov konania (pre procesné zavinenie jeho zastavenia žalobcom), im ho nepriznal za použitia aplikácie § 257 C.s.p.

11. V tomto smere potom odvolací súd uvádza, že výnimočne nemusí súd úspešnej sporovej strane (príp. strane, ktorá procesné nezavinila zastavenie konania) priznať náhradu trov konania, resp. neuložiť povinnosť neúspešnej sporovej strane (príp. strane, ktorá procesné zavinila zastavenie konania) nahradiť trovy konania úspešnej sporovej

strane (§ 257 C.s.p.). Ide o ustanovenie, ktoré z hľadiska náhrady trov konania predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok i zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu (cit. ustanovenie je teda použiteľné i na prípady rozhodovania o trovách konania, kedy bolo konanie zastavené). Je odôvodnené tým, že prísna aplikácia ustanovení o náhrade trov konania by mohla v konkrétnych prípadoch viesť k nežiaducim tvrdostiam. Zákon preto stanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k zmierneniu dôsledkov právnych noriem upravujúcich platenie a náhradu trov konania. Toto zákonné ustanovenie dopadá na tú sporovú stranu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Predpokladom jeho použitia je existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov inak úspešnej sporovej strane. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať preto z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci.

12. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je významným z hľadiska aplikácie § 257 C.s.p. nielen charakter konania alebo charakter procesnej situácie, ale i okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, postoj sporových strán v konaní (súd v tomto smere prihliadne najmä na okolnosti, či sporová strana, ktorej sa priznáva náhrada trov konania, uviedla skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý jej patril; to neplatí, ak nemohla tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť), pričom je potrebné prihliadať k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých sporových strán. Významným z hľadiska aplikácie tohto ustanovenia teda môže byť tiež to, za akých okolností bol nárok uplatnený na súde, aký bol postoj sporových strán k veci, ako pristupovali v priebehu konania k plneniu svojich procesných povinností a pod. Je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia na majetkové pomery oprávnenej sporovej strany. Vo všeobecnosti možno povedať, že vždy treba zvažovať okolnosti konkrétneho prípadu, a to nielen okolnosti spočívajúce vo veci, ale i okolnosti na strane sporových strán, a to nielen tej, v koho prospech má byť toto ustanovenie použité, ale aj na strane tej, ktorej inak patriaci nárok nie je priznaný, či totiž možno od nej spravodlivo požadovať, aby trovy konania znášala bez nároku na ich náhradu, keď mala v konaní úspech.

13. V danej veci sú práve takýmito okolnosťami hodnými osobitného zreteľa predovšetkým charakter sporu o neúčinnosť právneho úkonu, ale i charakter procesnej situácie, za ktorej žalobca zobral svoju žalobu späť a rovnako i okolnosti, ktoré žalobcu viedli k uplatneniu nároku na súde ako i jeho postoj v tomto konaní. Ako už bolo uvedené, pre spor o neúčinnosť právneho úkonu je charakteristické, že tu nemôže existovať priamy hmotnoprávny vzťah medzi žalobcom a žalovaným, z ktorého by žalovanému vznikla priama právna povinnosť žalobcovi plniť. Samotný dlžník žalobcu nie je v takomto spore pasívne vecne legilimovaným subjektom. Preto takáto požiadavka preukázania hmotnoprávneho vzťahu nemôže byť kladená na ťarchu žalobcovi (ako veriteľovi) a z jej nesplnenia nemožno vyvodzovať pre neho nepriaznivé dôsledky v podobe povinnosti platiť trovy. Práve naopak, nebolo v konaní sporné, že takýto hmotnoprávny vzťah, založený kúpnu zmluvou zo dňa 23.9.2011, tu existoval medzi žalovanými a dlžníkom žalobcu. Rovnako nemožno dávať na ťarchu veriteľa, že tento bol nútený podať žalobu, keďže jeho vymáhateľná pohľadávka nebola (v čase začatia súdneho konania) jeho dlžníkom uhradená a v exekučnom konaní sa u dlžníka nepreukázala existencia iného majetku (preukázalo sa však uzavretie zmluvy, ktorým dlžník svoj majetok - pozemky, ktoré vlastnil previedol na tretie osoby - žalované). Teda ani okolnosti, ktoré žalobcu viedli k uplatneniu jeho nároku na súde neboli svojvoľné, keďže tento zrejme nemal inú možnosť domôcť sa voči dlžníkovi svojho práva na zaplatenie peňažnej pohľadávky. Napokon i postoj žalobcu v tomto spore (t.j. okamžité späťvzatie žaloby potom, čo bola jeho vymáhateľná pohľadávka dlžníkom uhradená, a teda predchádzanie ďalšiemu zbytočnému trvaniu sporu), ako i charakter procesnej situácie, za ktorej žalobca zobral svoju žalobu späť (odpadnutie predmetu sporu pre zánik vymáhateľnej pohľadávky jej splnením, ktorý nastal až v priebehu súdneho konania a bol vyvolaný samotným dlžníkom, s ktorým žalované uzavreli odporovaný právny úkon - teda nie žalobcom), preukazujú opodstatnenosť postupu súdu prvej inštancie a teda existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa ust. § 257 C.s.p. pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania. Napokon nemožno sa ani automaticky (bez ďalšieho) stotožniť iba s tvrdením žalovaných, že žaloba nebola od počiatku dôvodná, nakoľko v čase vykonania napadnutého úkonu pohľadávka žalobcu voči svojmu dlžníkovi ešte neexistovala (resp. nebola vymáhateľná). K tomuto odvolací súd uvádza, že právny úkon dlžníka je za

podmienok uvedených v ustanovení § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka odporovateľný nielen vtedy, keď pohľadávka veriteľa bola vymáhateľná už v dobe, kedy bol úkon urobený, ale aj v prípade, že bol urobený skôr, než sa veriteľova pohľadávka voči dlžníkovi stala vymáhateľnou. Odporovacej žalobe možno vyhovieť vtedy, ak pohľadávka žalujúceho veriteľa bola vymáhateľná v dobe rozhodovania súdu. Napokon nie je vylúčené odporovať právnomu úkonu dlžníka, ktorý tento uzavrel práve s vedomím ukrátiť pohľadávku veriteľa, ktorá síce v čase urobenia tohto úkonu neexistovala, ale s ohľadom na všetky okolnosti veci v čase vykonania úkonu jej vznik dlžník očakával. Cieľom odporovacej žaloby je teda predovšetkým chrániť veriteľa pred takými úkonmi dlžníka, ktorými sa tento zbavuje svojho majetku s úmyslom neuspokojiť pohľadávku veriteľa. Ak potom dlžník žalobcu, v čase vykonania odporovaného právneho úkonu, viedol so žalobcom súdne konanie, v ktorom očakával vznik svojej povinnosti hrať žalobcovi trovy konania, nemožno vylúčiť, že napadnutý právny úkon vykonal práve s cieľom ukrátiť žalobcu na trovách konania. Napokon odvolací súd poukazuje i na to, že ustanovenie § 256 C.s.p. výslovne vychádza už iba z „procesného“ zavinenia zastavenia konania, a nie zo zavinenia (či už procesného alebo hmotnoprávneho) zastavenia konania, ako tomu bolo v právnej úprave § 146 ods. 2 O.s.p. účinného do 30.6.2016. Preto podľa novej právnej úpravy je rozhodujúci už iba procesný a nie i hmotnoprávny (dôvodnosť podanej žaloby) dôvod zastavenia konania...»

24. Na základe citovaných záverov odvolacieho súdu (bod 23 odôvodnenia) ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom uznesení č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018 zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami sťažovateľiek (a to aj v kontexte vydaného predchádzajúceho nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 629/2016-24, na ktorý sťažovateľky poukazujú), pričom sa s uvedenými odvolacími námietkami nestotožnil a uznesenie okresného súdu č. k. 67 C 41/2015-173 zo 17. januára 2018 potvrdil. Napadnuté uznesenie krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. za také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov.

25. Z judikatúry ústavného súdu (IV. US 248/08) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných sudov o trovách konania. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

26. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018 a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľky namietajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľiek, ktorou namietali porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018, podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

27. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľiek uplatnených v petite sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 6 Co 76/2018-181 z 28. marca 2018, vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a náhrady trov konania).

28. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2018